

Spis rzeczy

Przedmowa	9
---------------------	---

Rozdział I: Rozważania wstępne

1. Jak będziemy rozumieć tytuł naszej pracy	11
2. Pojęcie mieszczaństwa i drobnomieszczaństwa	14
3. Wyjaśnienie przyjętego toku rozważań	24

Rozdział II: Moralność mieszczańska w defensywie

1. Krytyka moralności mieszczańskiej przez lewicę społeczną	28
a) Sprzeczności w psychice drobnomieszczanina. Jej niestałość	30
b) Zasadnicza reakcyjność drobnomieszczaństwa	31
c) Rzekoma ponadklasowość	31
d) Indywidualizm, skłonność do anarchizmu	32
e) Pokojowość, szukanie bezpieczeństwa	32
f) Oszczędność. Wyrzeczenie dla posiadania	34
g) Kult pieniądza i myślenie w jego kategoriach	35
h) Egoizm	35
i) Mediocritas	36
j) Szacunek dla hierarchii społecznej	36
k) Sentymentalizm	36
l) Filisterstwo i kołtuństwo	37
2. Szlachta o moralności mieszczańskiej	43
3. Atak Młodej Polski na moralność mieszczańską	52
a) Mieszczańska mierność aspiracji	55
b) Nieumiejętność życia chwilą dusz „w sznurówce”	56
c) Rola pieniądza	57
d) Mieszczańska niewrażliwość na piękno	58
e) Mieszczański stosunek do erotyki i życia rodzinnego	61
f) Mieszczańskie kołtuństwo i filisterstwo	62
4. Uwagi o tle społecznym ataku Młodej Polski na mieszczaucha	66

Rozdział III: Klasyczny model moralności mieszczańskiej: Benjamin Franklin

1. Życie Franklina i jego pouczenia moralne	74
2. Franklinowski <i>self-made man</i> w dalszym rozwoju	93
3. Przykłady franklinizmu w Polsce	101
a) Polskie tłumaczenia	101

b) Franklinizm polskiego rzemieślnika	107
c) Polski franklinizm na użytek zdeklasowanej szlachty	111

Rozdział IV: Cnota oszczędności

1. Oszczędzanie pieniądza	117
a) Ciułanie	117
b) Trudność rozstawiania się z groszem	118
c) Pielęgnowanie równowagi budżetu	119
d) Oszczędność przeciwstawiająca się marnotrawstwu	120
2. Oszczędzanie dóbr użytkowych	123
a) Postulat użytkowywania	123
b) Postulat nieniszczenia	126
c) Opóźnianie zużycia tego, co najlepsze	128
3. Psychiczne i społeczne warunki różnych form oszczędzania	129

Rozdział V: Kupiec i *gentleman* u Daniela Defoe

1. Życie Defoe	139
2. Wzór kupca	144
3. Ilustracja wzoru kupca: <i>Robinson Crusoe</i>	153
4. Kupiec i <i>gentleman</i>	164
5. Kupiec Defoe na tle wzorów kupca Savary'ego i Franklina	174

Rozdział VI: Sekty purytańskie i moralność mieszczkańska w rozwoju nowoczesnego kapitalizmu

1. Mieszczanin nowoczesny w dociekaniach typologicznych niemieckich pisarzy mieszczańskich	182
a) W. Sombart	182
b) M. Scheler	188
c) E. Spranger	189
d) Psychoanaliticy	194
2. Czynniki religijny w kształtowaniu się <i>ethosu</i> nowoczesnego mieszczanina	196
a) Poglądy M. Webera	196
b) Analiza i krytyka tez Weberowskich	205
c) Wnioski	222

Rozdział VII: Zawieść jako rys drobnomieszczanina

1. Oburzenie moralne a psychika drobnomieszczanina na przestrzeni wieków	227
2. Zawieść w tragedii i prawodawstwie Aten starożytnych	237

Rozdział VIII: Moralność mieszczańska wczesnego włoskiego kapitalizmu Leon Battista Alberti

1.	Wiadomości biograficzne o osobie Albertiego	249
2.	Styl domu na podstawie traktatu o rodzinie	252
3.	Wzór mężczyzny i kobiety na podstawie traktatu o rodzinie	258
4.	Charakterystyka Albertiego w świetle traktatu o rodzinie	265

Rozdział IX: Mieszczańskie katechizmy moralne w dobie wielkiej rewolucji francuskiej

1.	Osoba Volneya	280
2.	Katechizm Volneya w stosunku do jego <i>Ruin</i>	284
3.	Prawo natury	286
4.	Wzór obywatela u Volneya	290
5.	Obywatel Volneya w swoich stosunkach społecznych	296
6.	Ogólna charakterystyka Volneya na tle innych katechizmów epoki	299

Rozdział X: Interferencja wzorów mieszczańskich i wzorów szlacheckich w wieku XIX

1.	Problematyka rozdziału	312
2.	Pochwały stanu średniego	315
3.	Interferencja wzorów mieszczańskich i szlacheckich we Francji XIX wieku	320
4.	Mieszczanin i szlachcic w Anglii XIX wieku	334
5.	Parę uwag o Niemczech	343

Rozdział XI: Refleksje metodologiczne nad ustalaniem uwarunkowań społecznych

1.	Dwie koncepcje interesu i ich dzieje	350
2.	Pojęcie interesu w służbie ustalania uwarunkowań społecznych	359
3.	Ekspresyjna funkcja wytworów ludzkich jako czynnik orientu- jący badacza przy ustalaniu uwarunkowań społecznych	362
4.	Trudności, na jakie natrafiają przytoczone metody	364

Rozdział XII: Rzut oka na całość książki

1.	Pojęcia wzorcowe jako narzędzia badania	371
2.	Droga, którą w książce przemierzaliśmy, i uzyskane wyniki	378
	Streszczenie w języku rosyjskim	386